Bijlage 1 – Uitkomst analyse

De bijlage bevat de uitkomst van de analyse over de juridische en praktische randvoorwaarden voor het uitvoeren van een risicobeoordeling voor het (herzien van) de toelating van gewasbeschermingsmiddelen met het oog op de KRW-normen als deze gerelateerd zijn aan de toelating.

Relevante wet- en regelgeving
In de analyse is de volgende wet- en regelgeving meegenomen:

- Op grond van de KRW zijn normen gesteld voor de kwaliteit van oppervlaktewaterlichamen en grondwaterlichamen. De KRW bevat een resultaatsverplichting om uiterlijk in 2027 aan deze normen te voldoen in de aangewezen KRW-waterlichamen en daartoe alle nodige maatregelen te nemen. Dit betreft zo nodig ook maatregelen met betrekking tot de toelating van gewasbeschermingsmiddelen. Ten aanzien van oppervlaktewaterlichamen gaat het om normen voor prioritaire stoffen (die op Europees niveau zijn vastgesteld) en voor specifieke verontreinigende stoffen (die op nationaal niveau worden vastgesteld). Hiernaast bevat de KRW een achteruitgangsverbod en de verplichting om verontreiniging door prioritaire stoffen geleidelijk te verminderen.
- In Verordening (EG) nr. 1107/2009 voor het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen, waarmee het goedkeurings- en toelatingsbeleid is geharmoniseerd, zijn de volgende artikelen relevant:
  - artikel 36, eerste lid, dat zich richt op het gebruik van de uniforme beginselen[1] tijdens het uitvoeren van de zonale risicobeoordeling voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen;
  - artikel 36, derde lid, dat lidstaten binnen bepaalde randvoorwaarden de mogelijkheid biedt om tijdens het uitvoeren van de risicobeoordeling voor de nationale toelating van gewasbeschermingsmiddelen rekening te houden met specifieke gebruiksomstandigheden of specifieke omstandigheden in verband met milieu of landbouw, en op grond daarvan een nadere of zelfs andere afweging te maken ten opzichte van de zonale beoordeling;
  - artikel 44, eerste lid, dat de lidstaten verplicht de toelating van gewasbeschermingsmiddelen te herzien als de mogelijkheid bestaat dat bepaalde doelstellingen van de KRW niet kunnen worden verwezenlijkt als gevolg van het toegestane gebruik. Deze interpretatie volgt uit de brief van de Europese Commissie die ik uw Kamer op 14 mei jl. heb gestuurd. Het gaat hierbij om de doelstelling om te voldoen aan de normen voor prioritaire en specifieke verontreinigende stoffen in waterlichamen die gebruikt worden voor de bereiding van drinkwater, de doelstelling om aan de normen voor grondwaterlichamen te voldoen, en de doelstelling om verontreiniging door prioritaire stoffen geleidelijk te verminderen;
  - artikel 44, derde lid, dat lidstaten verplicht om in bepaalde andere gevallen de toelating in te trekken of te wijzigen, onder meer wanneer deze leidt tot onaanvaardbare milieueffecten.
- In het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: VWEU) is artikel 114 relevant. Dit artikel biedt lidstaten de mogelijkheid om binnen de daarin geschetste randvoorwaarden aanvullende nationale bepalingen te treffen die verband houden met de bescherming van het milieu of het arbeidsmilieu.
- In de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden is artikel 28 relevant. Dit artikel biedt in het eerste lid, onderdeel c, de mogelijkheid om bij ministeriële regeling nadere regels te stellen voor specifieke gebruiksomstandigheden in verband met milieu of landbouw.

Uitkomst juridische analyse
Er is een analyse uitgevoerd op basis van de hierboven genoemde wet- en regelgeving. Hierbij is niet alleen gekeken naar het meenemen van de KRW-normen tijdens het uitvoeren van de risicobeoordeling voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen (toetsing vooraf), maar ook naar het meenemen van overschrijdingen van de KRW-normen bij het herzien van de toelating van gewasbeschermingsmiddelen (toetsing achteraf).

- De analyse van artikel 36, eerste lid, van de verordening – dat ziet op de zonale beoordeling – leidde tot de constatering dat in de uniforme beginselen de KRW-normen i.r.t. beoordeling van

[1] Verordening (EU) nr. 546/2011 tot uitvoering van Verordening (EG) nr. 1107/2009 wat uniforme beginselen voor de evaluatie en de toelating van gewasbeschermingsmiddelen betreft.

oppervlaktewater ontbreken. Het daarop aanpassen van de uniforme beginselen zou de lidstaten verplichten vooraf aan de KRW-normen te toetsen. Vanuit Europese harmonisatie lijkt dit een aangewezen route voor de KRW-normen voor prioritaire stoffen.

- Artikel 36, derde lid, van de verordening – dat ziet op andere risicobeperkende maatregelen die voortvloeien uit specifieke omstandigheden – biedt de lidstaten de mogelijkheid om vooraf te toetsen aan de KRW-normen voor prioritaire en specifieke verontreinigende stoffen in de aangewezen KRW-waterlichamen. Om dit te operationaliseren dient dan nog wel een grondslag te worden gecreëerd in het nationale recht en moet de daarbij door het Ctgb te hanteren beoordelingssystematiek worden uitgewerkt.
- Artikel 44, derde lid, verplicht de lidstaten om in een aantal gevallen de toelating in te trekken of te wijzigen. In hoeverre dit aan de orde is, als in andere aangewezen KRW-waterlichamen dan de hiervoor genoemde, niet aan de KRW-normen wordt voldaan, is een vraag die nog wordt voorgelegd aan de Europese Commissie.
- Artikel 114 van de VWEU kan gebruikt worden als juridische grondslag voor de gevallen waarin voornoemde bepalingen van de verordening geen afdoende grondslag zouden bieden. Hiervoor dient dan nog wel een wettelijke grondslag te worden gecreëerd en moet de daarbij door het Ctgb te hanteren beoordelingssystematiek worden uitgewerkt. Alleen wanneer art. 44, derde lid, van de verordening onvoldoende grondslag zou bieden om toelatingen te herzien ten gevolge van KRW-normoverschrijdingen in de in het vorige punt genoemde waterlichamen, zal een beroep op deze verdragsbepaling aan de orde zijn.